

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

תוכן

- א. קונם פרה ... קונם קרדום ... ונמצא שיש לו בחייו אסור מת או שנתנה לו במתנה הרי זה מותר ... שניתנה לו על ידי אחר 1
- ב. מה הקדש יש בו מעילה אף קונמות יש בהן..... 2
- ג. ותורם את תרומתו ומעשרותיו לדעתו..... 2
- ד. ומלמדו מדרש הלכות ואגרות אבל לא ילמדנו מקרא אבל מלמד הוא את בניו ואת בנותיו מקרא..... 3
- ה. כהני שלוחי דשמיא..... 4
- ו. הכל צריכין דעת חוץ ממחוסרי כפרה שהרי אדם מביא קרבן על בניו ועל בנותיו הקטנים..... 4
- א. שלש נשים משמשות 4
- ב. אדם מביא קרבן על אשתו שוטה..... 6
- ג. אדם מביא קרבן עשיר על אשתו וכל קרבנות שחייבת שכך כותב לה ואחריות דאית ליה עלי מן קדמת דנא..... 7

דף לה.

א. קונם פרה ... קונם קרדום ... ונמצא שיש לו בחייו אסור מת או שנתנה לו במתנה הרי זה מותר ... שניתנה לו על ידי אחר

כבר התבאר לעיל דף לד: אמר¹ לחבירו קרדומי או פרתי אסור עליך, אפילו נתנה לו במתנה או מכרה לו אסורה לו. שלמרות שעכשיו אינם שלו, מכל מקום עיקר כוונת לשון נדרו לא משמע אלא שלכשיבא לידך ממני יהיו אסורים עליך.

אבל אם מת, ונפלו בירושה או שמכרה או נתנו במתנה לאחר, ואותו האחר נתנה או מכרה לזה מותרת לו, שלא אמר אלא בכרי או ביתי ועתה אינה שלו.

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד קטז ה

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

אולם אם אמר לו קונם קרדום אסור בו לעולם, בין שמת או מכרו או נתנו לאחרים.²

ב. מה הקדש יש בו מעילה אף קונמות יש בהן

יש מעילה³ בנדרים, כלומר שהאוסר⁴ דבר עליו בקונם ונהנה ממנו עשאו בקרבן לחייב עליו אשם מעילה כנהנה מן הקדשים. וי"א⁵ שדווקא כשהזכיר לשון הקדש או קרבן, יש בו מעילה.

כיצד האומר כבר זו עלי קרבן או הקדש, ואכלה, מעל אף על פי שהיא מותרת לאחרים, לפיכך אין לה פדיון שהרי אינה קודש אלא לזה בלבד,

אמר כבר זו קודש או קרבן ואכלה בין הוא בין אחר מעל לפיכך יש לה פדיון, היתה לפניו כבר של הפקר⁶ ואמר כבר זו הקדש נטלה על מנת לאכלה מעל לפי כולה, על מנת להוריש מעל לפי טובת הנייה שבה.

דף לה:

ג. ותורם את תרומתו ומעשרותיו לדעתו

ראובן שנאסרה עליו⁷ הניית שמעון בין בנדר בין בשבועה, תורם שמעון תרומת ראובן ומפריש לו מעשרותיו מדעתו.

² שם ה

³ רמב"ם הלכות מעילה פרק ד הלכה ט

⁴ דעת הר"ן

⁵ דעת הרמב"ם עיין ערוך השולחן העתיד הלכות מעילה סימן קענ סעיף א – ד

⁶ והא דנקיט של הפקר ולא כבר שלו שבביתו, משום דבשלו שבביתו כשהקדישה אינו מועל עד שיאכלנה או יוציאנה מרשות, ובמה שנטלה לאוכלה הרי לא הוציאה מרשות הקדש והוה כגזבר שאינו מועל עד שיוציאנה מרשותו כמו שיתבאר לקמן בס"י קעו, אבל בשל הפקר והיתה בתוך ד' אמותיו (ר"ן ורא"ש) דקיי"ל ד' אמות של אדם קונות לו בכל מקום וחייל ההקדש, ומ"מ הוא עצמו לא זכה בה שהרי גלי אדעתיה דלא ניהא ליה לקנותה לעצמו (שם), ולכן כשנטלה לאוכלה מיד מעל שהוציאו מרשות הקדש ואינו דומה לגזבר שהרי לא היתה ברשותו מעולם. אך אם לא נטלה לעצמו רק להוריש לבניו הרי לא נתכוין לזכות בה לעצמו וגם בניו לא יקנו לאחר מותו דאיסורא לא ניהא להו דליקני, ולכן אינו מועל רק לפי טובת הנאה שבניו מהזיקים לו טובה בעד זה, אבל אם נטלה ליתנה במתנה לבניו או לאחר מעל לפי כולה שהרי מיד זכה בה, ופשוט הוא דמיירי כשיש בה שוה פרוטה בהטובת הנאה. ערוך השולחן העתיד סעיף יא ועיי"ש שהאריך.

⁷ רמב"ם הלכות נדרים פרק ו הלכה ו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

כיצד מדעתנו כגון שאמר ראובן כל הרוצה לתרום יבוא ויתרום, אבל לא יאמר לשמעון לתרום לו שהרי עושה אותו שליח וזה הנייה לו. ואפילו לא יאמר אסור שכל דבר הצריך שליחות אסור להיות שלוחו⁸.

ד. ומלמדו מדרש הלכות ואגדות אבל לא ילמדנו מקרא אבל מלמד הוא את בניו ואת בנותיו מקרא

המודר הנאה⁹ מחבירו אסור ללמדו מקרא, כשמלמדו פיסוק טעמים לנגן המקראות כהלכתן וכן תרגום, שאותו הלימוד אינו דאורייתא, כלומר אינה מצוה מן התורה ללמדו עמו, ולכך מותר ליטול עליה שכר, ומכיון שמותר ליטול שכר עליה והוא מלמדו חנם נמצא שמהנהו בשכרו¹⁰.

אבל מלמדו מדרש ספרא וספרי שהוא מדרש הפסוקים, הלכות הלכה למשה מסיני, ואגדות, שהסמיכות על הפסוקים. והוא שלא יאמר הנאסר לאוסר שילמדנו, שאז הוי כשלוחו ואין לך מהנהו גדול מזה שעושה שליחותו, אלא כשהוא בא ומלמדו מעצמו מותר, ויש חולקין ומתירין אפילו אמר לו שילמדנו.

והוא הדין¹¹ בכל דבר של מצוה אין נקרא הנאה במה שזה עושה שליחותו, כיון דמצות לאו ליהנות נתנו, וכן הלימוד עצמו אינו הנאה שמצוה קעביד ומצות לאו ליהנות נתנו.

ובימינו שמותר¹² ליטול שכר אף על המדרש ושאר לימודים ששכר בטלה הוא נוטל, ואם כן הכל אסור ללמדו בחנם שמהנהו במה שאינו נוטל ממנו שכר.

אבל ללמד את בנו אפילו פיסוק טעמים מותר, ואף על גב שהאב חייב ללמוד את בנו תורה מצוה הוא, ומצות לאו ליהנות נתנו, ופיסוק טעמים גם האב אינו מצוה ללמוד לבנו ואינו מהנהו לאב אלא לבן.

וב"ש שדברי חול¹³ אסור ללמדו שבוודאי נוטלין בעד זה שכר, וכן כל מין מלאכה אסור ללמדו מטעם זה, אבל לבניו ובנותיו מותר ללמדו כל מה שירצה שהרי לא הדירים ואי משום שע"י זה יגיע לו טובה שא"צ לשלם בעדם אין זה אלא גרמא בעלמא.

⁸ רמ"א יו"ד רכא ב

⁹ שו"ע ונו"כ יו"ד רכא ב

¹⁰ לבוש שם ט"ז שם ט

¹¹ לבוש שם

¹² שו"ע שם

¹³ ערוך השולחן סעיף כה

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

ה. כהני שלוחי דשמיא

היה שמעון¹⁴ כהן הרי הוא מותר להקריב קרבנות ראובן, שהכהנים שלוחי שמים הם ואינם שלוחי בעל הקרבן.

ו. הנל צריכין דעת חוץ ממחוסרי כפרה שהרי אדם מביא

קרבן על בניו ועל בנותיו הקטנים

כל מחוייבי קרבן¹⁵ אין מקריבין על ידן אלא מדעתן, חוץ ממחוסרי כפרה שאין צריכין דעת בעלים שהרי אדם מביא קרבן על בניו ובנותיו הקטנים אם היו מחוסרי כפרה ומאכילין בזבחים

א. שלש נשים משמשות ...

כבר התבאר במסכת יבמות דף יב: שהלכה כחכמים¹⁶ שאפילו קטנה מעוברת ומניקה, שיש חשש בכניסתם להריון שיסתכנו שאינן משמשות במוך כלומר ממלאות אותו מקום מוכין לשאוב את הזרע שלא תתעבר, שלא יקלט במקום הריונה.

ונחלקו ראשונים: דעה ראשונה: יש מפרשים¹⁷ שכיון שעושה המעשה בידיים להשחית הזרע, אסור על האיש ועל האשה¹⁸ אפילו שמניחים המוך משום חשש סכנה, והאיסור הוא על שניהם. אולם נתינת מוך אחר תשמיש כדי לשאוב הזרע שלא יקלט אין איסור¹⁹, שלאחר שנעקר הזרע מן הגוף לא שייך בו השחתה.

¹⁴ רמב"ם הלכות נדרים פרק ו הלכה ה

¹⁵ רמב"ם הלכות מחוסרי כפרה פרק א הלכה ה

¹⁶ מאירי יבמות שם; תוס' רי"ד שם; שו"ת הרדב"ז ח"ג סי' אלף כב (תקצו), ע"פ הכלל יחיד ורבים הלכה כרבים. וכן נקטו האחרונים, כל אחד לפי שיטתו דלהלן

¹⁷ רש"י בסוגיין וכתובות לט. וכפי' הר"י בתוס' כתובות שם בדעתו וכן פי' בד' רש"י הריטב"א יבמות וכתובות שם ורשב"א יבמות שם ותוס' הרא"ש כתובות שם והובא בשמ"ק שם

¹⁸ ואפילו להסוברים שאין האשה מוזהרת על השחתת זרע, היינו על זרע שלה, אבל על זרע של הבעל מוזהרות. עיין תוס' הרא"ש כתובות שם והובא בשמ"ק שם. ועי' שו"ת רעק"א סי' עא שר"ל בד' הנמוקי' בשיטת רש"י שעיקר האיסור הוא עליה במה שמכנינה ומנחת שם קודם תשמיש, אבל הוא משמש כדרכו ואינו כמטיל על עצים בו, ועי' אחיעזר ח"א סי' כד ומרחשת ח"ב סי' ט ושו"ת זכרון יהונתן אהע"ז סי' ג שדחו פירושו בנמוקי'

¹⁹ תוס' הרא"ש כתובות שם לד' רש"י וכ"מ בתוס' כתובות שם בתי' א, וכ"כ בחת"ס יו"ד סי' קעב בד' רש"י, ועי' אחיעזר ח"א סי' כג שר"ל כן בנמוקי' יבמות שם בד' רש"י

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

דעה שניה: שגם אחרי יש אוסרים²⁰ ואדרבא לאחר תשמיש חמור יותר, שכן כבר נקלט הזרע של האיש בזרע של האשה וראוי להיווצר מהם ולד²¹.

דעה שלישית: י"א²² שאין איסור כלל²³ שאין איסור לבעליהן מפני שאינם משחיתים, ועוד שמשום מצות עונה מותרים. ודרך תשמיש הוא והגוף נהנה מן הגוף ודומה למשמש עם הקטנה²⁴.

דעה רביעית: ויש סוברים²⁵ שאף לדעת האומרים בשלש נשים שאפילו חכמים שבשאר כל הנשים אסורות במוך קודם תשמיש, ולא התירו שקצת סכנה יש בדבר, שיכולה לומר שמא אין לי זכות שירחמו עלי מן השמים²⁶.

י"א²⁷ שאין איסור נתינת מוך אחר תשמיש אפילו בשאר כל הנשים, שהרי הבעל משמש כדרכו, והאשה אינה מוזהרת על השחתת זרע מפני שאינה מצווה על פריה ורביה, ואפילו אם הנשים מוזהרות על השחתת זרע, כל שכבר נעקר הזרע מן הגוף לא שייך בו השחתה.

²⁰ ריטב"א יבמות שם בד' רש"י, ועי' תוס' כתובות שם בת"י ב' ועוד כו'. ועי' שו"ת רעק"א סי' ע"א שכו' להוכיח כן מהנמוק"י יבמות ורמב"ן ורא"ה ותלמיד הרשב"א שבשמו"ק כתובות שם בד' רש"י, ובשו"ת חמדת שלמה סי' מו' הבין כן בדעת ר"ת בתוס' יבמות שם לשיטת רש"י, ועי' שו"ת עמק שאלה מהרנאסמייפולי אהע"ז סי' ס"מ.

²¹ שו"ת בנין ציון סי' קלו ושו"ת מהנה היים ח"א סי' נ"ג. ועי' בית מאיר אהע"ז סי' כ"ג שהוכיח שלאחר תשמיש אסור מכתובות עב א שתמלא ונופצת ורש"י שיוציא ויתן כתובה, ועי' שמו"ק כתובות שם ב' פירושים אם משום האיסור של השחתת זרע או משום טענה שרוצה בנים.

²² ומבארים דברי ר' מאיר משמשות במוך שחייבות לשמש במוך, כדי שלא יסכנו את הולד, וחכמים שאומרים משמשות כדרכו, היינו שאינן חייבות, אבל איסור אין לדברי הכל.

²³ רשב"א יבמות שם ור"ן נדרים לה ב', וכמו שהוכיח בשו"ת צ"צ החדש אהע"ז סי' פ"ט שר"ל קודם תשמיש, וכ"ד הרמב"ן והרא"ה וריטב"א בשמו"ק כתובות שם, ועי' שו"ת דברי מלביאל ח"א אהע"ז סי' ע' ושו"ת תורת חסד אהע"ז סי' מד' שכ"כ בדעתם, וכ"ד היש"ש יבמות פ"א סי' ה', וכ"כ ברש"י נדה מה א ד"ה משמשות שכו' תקנתן הוה לשמש במוך כו', משמע שר"ל שנהלקו אם חייבות ולא אם מותרות כפי שפי' ביבמות שם. ועי' תשו' רב האי גאון בתשובה"ג הרכבי סי' שלח שכו' בד' חכמים בשלש נשים שלא נאסרו לשמש במוך ויש לבעליהן ולהן לשמש במוך ואין בזה חשש, וממש"כ לבעליהן הרי שר"ל לפני תשמיש.

²⁴ יש"ש יבמות שם, וכ"מ במרדכי יבמות פ"א בשם ריב"ן, וכ"כ בשו"ת מהנה היים שם, וכ"כ בחזון איש אהע"ז סי' לז', וכ"כ בשו"ת תורת חסד אהע"ז סי' מד' ובשו"ת דברי יששכר סי' קל"ח בד' הרא"ש והמרדכי.

²⁵ שו"ת רעק"א סי' ע"א בד' הריטב"א יבמות שם שכו' שאין לה להכניס עצמה בסכנה; שו"ת הרדב"ז ח"א סי' אלף כב תקצו, שו"ת דברי מלביאל שם בד' הראשונים הנ"ל.

²⁶ או משום שלא אסרה תורה מעשה ער ואונן אלא כשכוונתו שלא תתעבר ואינו רוצה לקיים פריה ורביה ממנה, אבל אם כוונתו שלא תבוא לידי סכנה מותר.

²⁷ לדעה זו יש סוברים שקודם תשמיש ודאי אסורה לשמש במוך לדברי הכל, ואפילו בשלש נשים, שאין דרך תשמיש בכך, ולא מסתבר שיתירו לאלו הנשים בשביל שמחת עונה. ויש סוברים שלדעה זו מותר לשמש במוך גם קודם תשמיש בשלש נשים, ואפילו בשאר כל הנשים יש מפרשים שאין איסור לדעה זו.

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

אשה שהרופאים אומרים שאם תתעבר או אם תלד תסתכן, נחלקו אחרונים אם מותרת לשמש במוך: יש סוברים²⁸ כדעה א. ויש חולקים²⁹ וסוברים שמותרות במוך קודם תשמיש, שבשלש נשים בלבד הוא שאסרו לפי שאין כאן חשש סכנה קרובה, ואדרבה בדרך הטבע שלש נשים אלו רובן אינן מתעברות, ואין כאן אלא חשש רחוק של סכנה בלבד, אבל כשהרופאים אומרים שיש כאן סכנה ודאית, או חשש קרוב של סכנה, שהיא אשה שראויה להתעבר, והרי רוב נשים מתעברות, בזה אף לדעת חכמים מותר.

כשהאיש נותן על האבר כיס³⁰, כדי שהזרע לא יכנס לתוך הרחם, יש מהאחרונים מחמירים בזה יותר ממוך, כי שם שופך זרעו בגוף הרחם אלא שנופל על המוך, אבל בכיס המכסה כל האבר הרי זו הוצאת זרע לבטלה ממש, ואף במקום סכנה אין להתיר, שלא תשמש ולא תסתכן, ויש שאין מחלקים בדבר, ומתירים במקום סכנה אף בזה³¹.

וכל זאת בימינו יש להתיר רק כאשר מסוכן לאשה אמצעי מניעה אחרים כגון גלולות או התקן תוך רחמי, וסכנה עבודה להתעבר אך הלאו הכי אין להתיר כלל.

יש שכתבו שעדיף שימוש בדיאפרגמה על פני שימוש במוך, ויש שכתבו להיפך³².

ג. אדם מביא קרבן על אשתו שוטה

²⁸ שו"ת רעק"א שם; שו"ת חת"ס שם; שו"ת משיב דבר להנצי"ב יו"ד סי' פה; שו"ת מהר"ם שיק חו"מ סי' נד; שו"ת בנין ציון ח"א סי' קלו, ועוד. וז"ל בינת אדם בית הנשים סי' יח אות לו דבר זה תלוי בפלוגתא ביבמות דף י"ב וכתובות דף ל"ט. דלרש"י שלש נשים משמשות במוך היינו לפני תשמיש אבל שאר נשים אסורות דהוי כמטיל זרע על עצים ואבנים ולאחר תשמיש אסור משום השחתת זרע. ולרבינו תם איפכא דלפני תשמיש אסור אפילו לג' נשים כמטיל זרע על עצים ואבנים אלא רוצה לומר לאחר תשמיש דהא גברא כאורחא משמש מידי דהוי אקמנה ואיילונית כו' והאשה שנותנת אחר כך מוך לא הוזהרה אהשחתת זרע כיון דלא מפקדה אפריה ורביה ומשמשות במוך דקתני הכא היינו דצריכות לשמש במוך זהו דברי רבינו תם בתוספות יבמות דף י"ב ע"ב ד"ה שלש משמע לדעת רבינו תם דאף שאר נשים מותרות לשמש במוך היינו שנותנת מוך אחר תשמיש. והנה ביורה דעה סימן קצ"ו סעיף י"ג כתב בשולחן ערוך דמותרת לרחוץ להפליט זרע ואם כן בנידון דידן מותרת על כל פנים תיכף אחר תשמיש להפוך עצמה כמו שכתב הרמב"ם וגם תרחץ בחמין ולקנח בצמר גפן או בבגד דק. וגם תהלך ברגלים תיכף אחר תשמיש אולי תועיל. אבל ליתן מוך באותו מקום קודם תשמיש אסור כן נראה לי:

²⁹ שו"ת חמדת שלמה סי' מו; שו"ת צמח צדק החדש אהע"ז סי' פמ; שו"ת דברי מלכיאל שם; שו"ת דברי יששכר שם; שו"ת תורת חסד שם; שו"ת זכרון יהונתן סי' ג (רק במצות עונה החיובית); אחיעזר שם; שו"ת מהרש"ם ח"א סי' נח; מרחשת ח"ב סי' ט עי"ש בארוכה: שו"ת אור גדול סי' לא, ועוד. שו"ת אנרות משה אבע"ה ז' א סג – סה, צי"ץ אליעזר חלק ט נא שער ב

³⁰ שו"ת מהרש"ם ח"ג בהשמשות שבסוף הס'.

³¹ אחיעזר ח"ג סי' כד. ועי' שו"ת צפנת פענח דווינסק ת"ש סי' פט ובתשובותיו ד' ווארשא ח"ג סי' קסד.

³² עיין בספר פועה חלק הריון ולידה עמ' 398

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

הכל מתטמאין³³ בזיבה אפילו קטן בן יומו והגרים והעבדים וחרש ושומה, ומביאין עליהן כפרה כדי להאכילן בקדשים וחטאתן נאכלת שהרי הן כקטן שאינו בן דעת.

ג. אדם מביא קרבן עשיר על אשתו וכל קרבנות שחייבת שנך כותב לה ואחריות דאית ליה עליו מן קדמת דנא

כל קרבנות³⁴ שהאשה חייבת, בעלה מביא על ידיה, אם היה עני מביא קרבן עני ואם היה עשיר מביא על ידיה קרבן עשיר.

³³ רמב"ם הלכות מחוסרי כפרה פרק ג הלכה ו

³⁴ רמב"ם הלכות שגגות פרק י הלכה ו